

Cauza C-276/20

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

24 iunie 2020

Instanța de trimitere:

Landgericht Erfurt (Germania)

Data deciziei de trimitere:

15 iunie 2020

Reclamantă:

A, G, E

Pârâtă:

B AG

– [omissis] –

Landgericht Erfurt

[omissis]

Ordonanță de trimitere

în litigiul dintre

_____ A _____, G _____, E _____

– reclamantă –

[omissis]

și

B_____AG, reprezentată de **B_____**, **W_____**, membrii în consiliul de administrație

– pârâtă –

[omissis]

având ca obiect despăgubire rezultată din „scandalul emisiilor”

La 15 iunie 2020, Camera a 8-a civilă a Landgericht Erfurt (Tribunalul Regional din Erfurt, Germania),

[omissis]

statuând în complet de judecător unic,

a hotărât: [OR 2]

I. [omissis]

II. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarele întrebări în vederea pronunțării unei decizii preliminare:

1. În cazul unei încălcări a dreptului european în materie de înmatriculare și a normelor europene privind emisiile de către producătorul unui autovehicul sau al unui motor, dreptul Uniunii, în special principiul efectivității și drepturile fundamentale europene, impune neefectuarea niciunei deduceri a contravalorii utilizării efective a autovehiculului din despăgubirea datorată cumpărătorului? O asemenea interdicție de deducere este, în orice caz, valabilă atunci când producătorul a cauzat clientului un prejudiciu material din culpă și contrar bunelor moravuri?
2. Instanța de trimitere este o instanță judecătorească independentă și imparțială în sensul dispozițiilor coroborate ale articolului 267 TFUE și ale articolului 19 alineatul (1) a treia teză TUE, precum și ale articolului 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene?

Motive

A. Situația de fapt și procedura principală

Litigiul principal face parte dintre numeroasele cauze legate de „scandalul emisiilor”, în care se solicită la nivel european despăgubiri împotriva

producătorilor de autovehicule sau de motoare care prezintă un dispozitiv de manipulare interzis.

La 2 iunie 2012, reclamanta a achiziționat de la un comerciant de autovehicule un autoturism nou [omissis]. Autovehiculul dispune de un motor Diesel provenind de la pârâtă [omissis], cu norma de emisii Euro 5. Acest motor este echipat cu un software de control care reduce emisiile de oxid de azot pe bancul de testare față de funcționarea normală în trafic.

Predarea către reclamantă și prima înmatriculare au avut loc la 20 iulie 2012, după plata prețului de achiziție în cuantum de 21000 de euro brut. La 25 iunie 2018, în cadrul unei „acțiuni de rechemare”, reclamanta a permis efectuarea unei așa-numite actualizări a software-ului. În septembrie 2018, aceasta a formulat o acțiune, solicitând plata a 21000 de euro, cu alte cuvinte a cuantumului prețului de achiziție neredus și o dobândă calculată începând cu 20 iulie 2012, care ar fi trebuit plătite în mai multe etape, în schimbul restituirii autovehiculului. [OR 3]

B. Întrebările preliminare și relevanța pentru soluționarea cauzei

I. Cu privire la prima întrebare preliminară

1. În cazuri precum cel din speță, analiza juridică de efectuat în temeiul dreptului german este în cea mai mare parte clarificată. Într-o hotărâre de principiu [omissis], Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, denumită în continuare „BGH”) recunoaște răspunderea pârâtei în temeiul articolului 826 din Bürgerliches Gesetzbuch [Codul civil, denumit în continuare „BGB”), cu alte cuvinte pentru producerea unui prejudiciu material din culpă și contrar bunelor moravuri (BGH, Hotărârea din 25 mai 2020, VI ZR 252/19 [omissis]). În această hotărâre, instanța pornește de la premisa existenței unui dispozitiv de manipulare interzis în sensul articolului 5 alineatul (2) prima teză din Regulamentul (CE) nr. 715/2007 (a se vedea de asemenea concluziile avocatului general E. Sharpston din 30 aprilie 2020, C-693/18 [omissis]).

a) Această răspundere a producătorului unui autovehicul sau a unui motor determină o „restituire a prestațiilor”. Cumpărătorul vătămat poate solicita producătorului plata unei despăgubiri în mai multe etape, în schimbul restituirii autovehiculului. În această privință, trebuie să se considere prejudiciu prețul de achiziție plătit inițial.

b) În litigiu și încă neclarificat definitiv este cuantumul despăgubirii. Sunt în discuție în speță două chestiuni esențiale din punct de vedere economic și anume, dacă și în ce măsură, pe de o parte, utilizarea efectivă a autovehiculului de către cumpărător trebuie dedusă din cuantumul prejudiciului, iar pe de altă parte, dacă și în ce măsură și, în special, începând cu ce dată, trebuie să se calculeze dobândă asupra valorii prejudiciului care trebuie plătită de producător.

c) Bundesgerichtshof ar dori între timp să ia în considerare utilizarea efectivă („kilometrii parcurși”), cu alte cuvinte să deducă valoarea pe care o reprezintă aceasta – printr-o compensare – din prețul de achiziție [*omissis*].

În temeiul dreptului german, acest lucru nu este deloc obligatoriu; argumente importante pledează împotriva acestei abordări [*omissis*]. În special, ar trebui ca o compensare a eventualelor avantaje – în speță, o utilizare efectivă a autovehiculului – să poată fi impusă în mod rezonabil persoanei vătămate, iar autorul faptei prejudiciabile nu ar trebui să fie degrevat într-un mod nerezonabil [*omissis*].

d) Instanța de trimitere are îndoieli pertinente că o asemenea deducere ține seama de principiul efectivității din dreptul Uniunii și de cerința optimizării drepturilor fundamentale și a principiilor din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [articolul 51 alineatul (1) a doua teză din cartă] **[OR 4]**. În plus, o compensare a avantajelor și a dezavantajelor ca urmare a aplicării prin analogie a dispozițiilor privind cumpărarea bunurilor de consum ar trebui să fie exclusă.

aa) Principiul efectivității din dreptul Uniunii impune ca aplicarea dreptului național să nu facă imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor acordate în temeiul dreptului Uniunii (a se vedea articolul 47 din cartă și articolul 19 TUE). De asemenea, scopurile urmărite de dreptul Uniunii nu ar trebui să devină imposibile sau excesiv de dificil de realizat.

Obiectivele și scopurile urmărite de dreptul european în materie de înmatriculare și de emisii dobândesc eficiență practică numai în cazul în care încălcările săvârșite sunt sancționate, iar cele viitoare sunt împiedicate (a se vedea articolul 46 din Directiva 2007/46/CE). Pentru a garanta obiectivele privind asigurarea unui nivel ridicat de siguranță rutieră, de protecție a sănătății, a mediului, de eficiență energetică, de protecție efectivă împotriva utilizării neautorizate și, eventual, de protecție a consumatorului, este necesară impunerea unor sancțiuni efective, cu efect de descurajare. De acest aspect trebuie să țină seama instanțele naționale (a se vedea Hotărârea Curții de Justiție din 3 octombrie 2013, C-32/12).

Ambele – atât sancționarea, cât și prevenția – par să fie totuși puse în discuție dacă încălcările normelor de drept sunt „rentabile”, cu alte cuvinte pot fi săvârșite aproape fără riscuri. Compensarea efectuată de Bundesgerichtshof ar putea determina, din punctul de vedere al dreptului Uniunii, o degrevare inechitabilă a autorului prejudiciului. Ca urmare a trecerii timpului, de o compensare a avantajelor beneficiază preponderent producătorii, în timp ce cumpărătorii vătămați pot fi grevați în mod nerezonabil. Astfel, ar putea apărea un efect puternic de stimulare atât de a săvârși încălcarea, cât și de a amâna în mod impertinent îndeplinirea obligației de despăgubire.

În orice caz, durata în creștere a procedurii conduce la un „prejudiciu” din ce în ce mai mic. În fața instanțelor germane, au existat deja cazuri în care avantajul utilizării calculat pe baza criteriilor aplicabile în această privință depășea prețul de

achiziție inițial. În astfel de cazuri, nu mai exista, în definitiv, niciun prejudiciu care să trebuiască reparat. În prezenta cauză, ar rezulta de asemenea o reducere considerabilă a valorii prejudiciului care trebuie plătită de pârâtă în schimbul restituirii autovehiculului. La data introducerii acțiunii, în luna septembrie a anului 2018, reclamanta parcursese deja aproximativ 130 000 km, ceea ce determina deducerea a 9 000 de euro.

bb) Precum principiul efectivității, și drepturile fundamentale ale Uniunii s-ar putea opune luării în considerare a utilizării efective [*omissis*].

Prezenta cauză intră în domeniul de aplicare al Cartei drepturilor fundamentale, aceasta obligă Uniunea Europeană, precum și statele membre ale acesteia [articolul 51 alineatul (1) din cartă]. Aplicabilitatea dreptului Uniunii – în speță, a dreptului în materie de înmatriculare – implică și condiționează [OR 5] aplicabilitatea drepturilor fundamentale garantate de cartă (Hotărârea Curții din 26 ianuarie 2013, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 21).

Din punct de vedere material, sunt relevante în primul rând dreptul la viață [articolul 2 alineatul (1) din cartă] și dreptul la integritate fizică și psihică [articolul 3 alineatul (1) din cartă] – ca „drept ecologic al omului”. Ca urmare a legăturilor strânse cu demnitatea umană prevăzută la articolul 1 din cartă, aceste drepturi fundamentale au un efect direct față de terți sau un efect orizontal. Astfel, acestea pot fi invocate între particulari într-un litigiu civil (Hotărârea din 17 aprilie 2018, C-414/16, EU:C:2018:257, punctul 76 și urm.). La acestea se adaugă principiul protecției sănătății, prevăzut la articolul 35 din cartă, principiul protecției mediului, prevăzut la articolul 37 din cartă, și principiul protecției consumatorilor, prevăzut la articolul 38 din cartă. Toate aceste drepturi fundamentale și principii implică obligații de protecție largi, de care instanțele trebuie să țină seama [*omissis*].

cc) În sfârșit, la situația din speță ar putea fi transpuse aprecierile din dreptul în materia vânzării de bunuri de consum (Directiva 1999/44/CE). Astfel, vânzătorului care a livrat un bun de consum care nu este în conformitate cu contractul nu îi este permis să solicite consumatorului contravaloarea utilizării bunului neconform până la schimbarea acestuia cu un bun de consum nou (Hotărârea din 17 aprilie 2018, C-414/16).

e) O compensare nu trebuie, în orice caz, să fie efectuată, atunci când – precum în speță – producătorul a cauzat clientului un prejudiciu material din culpă și contrar bunelor moravuri? În această privință, Bundesgerichtshof a statuat că pârâtă, în cadrul deciziilor strategice, luate de ea la dezvoltarea motorului, cu privire la obținerea în mod fraudulos a omologării de tip prin înșelarea Kraftfahrt-Bundesamt (Oficiul Federal pentru Autovehicule) și introducerea pe piață a vehiculelor astfel viciate, a exploatat în mod deliberat inocența și încrederea cumpărătorilor de autovehicule [*omissis*]. La originea acestor decizii pare să se fi aflat interesul privind reducerea costurilor, maximizarea profitului și avantajele concurențiale.

f) În sfârșit, tocmai în cazul în care utilizarea efectivă a autovehiculului ar trebui dedusă din cuantumul prejudiciului, se ridică problema dacă se asigură respectarea principiului efectivității și a drepturilor fundamentale ale Uniunii ca urmare a faptului că – în mod cert, în vederea compensării – la despăgubirea acordată în mod efectiv ar trebui să fie aplicată o dobândă semnificativă.

Dreptul german cuprinde norme potrivit cărora trebuie plătite nu doar dobânzi procesuale, și anume dobânzi de la data litispendenței (articolul 291 din BGB), ci – înainte de această dată – de la punerea în întârziere a autorului prejudiciului cu privire la plata despăgubirii (articolele 286 și 288 din BGB) sau, chiar mai devreme, [OR 6] de la data plății prețului de achiziție (articolele 849 și 246 din BGB).

2. Răspunsul Curții și indicațiile acesteia cu privire la prima întrebare și la toate punctele de vedere asociate acesteia sunt relevante pentru soluționarea litigiului și au o importanță economică semnificativă pentru părți. În cauza principală, reclamanta solicită despăgubire în cuantumul prețului de achiziție plătit de ea, mai exact nediminuat, fără nicio deducere pentru kilometri parcurși de ea. În continuare, aceasta cere – întemeindu-se pe articolul 849 din BGB – dobândă calculată începând cu 20 iulie 2012, așadar, de la data plății prețului de achiziție.

II. Cu privire la a doua întrebare preliminară

1. Instanța civilă de trimitere din landul Thüringen împărtășește rezervele și îndoielile Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalului Administrativ din Wiesbaden, Germania) în ceea ce privește independența instituțională și dreptul instanțelor germane de a introduce cereri de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE [omissis]. Se face referire la trimiterea Verwaltungsgericht Wiesbaden din 28 martie 2019 și la procedura pendinte în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene ([omissis] C-272/19 [omissis]).

a) Curtea de Justiție a avut în repetate rânduri ocazia să interpreteze și să aplice normele fundamentale referitoare la independența instanțelor de judecată, cuprinse la articolul 19 TUE și la articolul 47 din cartă. De asemenea, aceasta a precizat cerințele privind procedura preliminară în temeiul articolului 267 TFUE. Nu pare să existe niciun motiv pentru care criteriile aplicabile în temeiul articolului 267 TFUE ar fi diferite de cele aplicabile în privința articolului 19 TUE și a articolului 47 din cartă. Curtea de Justiție consideră în mod întemeiat că între aceste norme fundamentale există o strânsă legătură (a se vedea Hotărârea din 25 iulie 2018, C-216/18, punctul 54, precum și Hotărârea din 27 februarie 2018, C-64/16, punctele 38 și 41 și urm., și Hotărârea din 16 februarie 2017, C-503/15, punctul 36 și urm.).

În plus, există multe argumente în favoarea faptului că criteriile privind „independența deplină” a autorităților de protecție a datelor impuse de Curte (Hotărârea din 9 martie 2010, C-518/07) sunt *a fortiori* valabile cu privire la instanțele de judecată, care sunt chemate să pună în aplicare în mod comprehensiv drepturile fundamentale.

b) Potrivit jurisprudenței constante a Curții, o instanță de judecată trebuie să își poată exercita funcțiile în mod complet autonom, fără a fi supusă vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni de la nicio persoană (a se vedea, printre altele, Hotărârea din 16 februarie 2017, C-503/15, punctul 36 și urm.). Numai astfel sunt protejați judecătorii de intervenții sau presiuni din exterior, care periclitează independența hotărârilor lor **[OR 7]** și care le pot influența deciziile. Numai astfel sunt eliminate orice îndoieli legitime ale justițiabililor cu privire la caracterul neinfluențabil al instanțelor de judecată în raport cu factorii externi și la neutralitatea acestora în raport cu interesele conflictuale.

c) Situația constituțională națională din Germania și din Turingia nu respectă aceste cerințe (referitor la lipsa independenței parchetului german, a se vedea Hotărârea din 27 mai 2019, C-508/18 și altele). Aceasta cunoaște doar o independență de judecată funcțională în domeniul principal al activității judecătorești, o independență personală. Aceasta nu este, însă, suficientă, pentru a apăra de exercitarea oricărei influențe externe. În plus, independența instituțională necesară în acest scop a instanțelor de judecată nu este, așadar, în niciun fel asigurată. Or, independența individuală a fiecărui judecător este asigurată de independența justiției ca întreg.

Organizarea judiciară a landului Turingia și dreptul judiciar al acestui land nu corespund criteriilor impuse de dreptul constituțional european și de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în ceea ce privește independența instanțelor de judecată (a se vedea, printre altele, Hotărârea din 19 noiembrie 2019, C-585/18, punctul 121 și următoarele, apoi Hotărârea din 24 iunie 2019, C-619/18, precum și Hotărârea din 25 iulie 2018, C-216/18). Mai precis:

aa) În Turingia – ca în toate celelalte landuri germane –, organizarea și administrarea instanțelor de judecată sunt subordonate puterii executive, care controlează instanțele de judecată atât în ceea ce privește personalul, cât și din punct de vedere material. Ministerele de Justiție decid cu privire la structura organizațională și la numărul de judecători dintr-o instanță, precum și cu privire la dotarea materială a instanțelor. În plus, judecătorii sunt numiți și promovați de miniștrii de justiție. Evaluarea judecătorilor pe care acestea se întemeiază este în sarcina ministerelor și a președinților instanțelor, care – până la exercitarea unei eventuale activități judiciare – țin de puterea executivă. Miniștrii de justiție și președinții care le sunt subordonați administrativ și obligați să le urmeze instrucțiunile se dovedesc a fi, în practică, *gatekeeper*. Mai mult, președinții exercită controlul administrativ al tuturor judecătorilor.

bb) În plus, Germania și landul Turingia se caracterizează prin numeroase interdependențe formale și informale și legături personale între puterea judecătorească și puterea executivă. Astfel, judecătorilor le pot fi încredințate, de exemplu, responsabilități de administrare judiciară. În special ridică îndoieli practica tradițională a detașării judecătorilor la ministere din landuri sau federale. Adesea judecătorii detașați sunt activi pe o perioadă de mai mulți ani în ierarhia

unui minister. Nici schimbările repetate între ministere și instanțe, chiar cele între statutul de judecător și statutul de funcționar public, nu sunt ceva neobișnuit.

Judecătorul unic al instanței de trimitere a fost el însuși vizat de trei astfel de detașări, și anume de două ori **[OR 8]** la Thüringer Justizministerium (Ministerul Justiției din landul Turingia) și, în plus, la Thüringer Staatskanzlei (Cancelaria de stat din landul Turingia).

Această interferență a personalului din cadrul puterii executive și al celei judiciare este contrară nu numai dreptului european, ci și principiilor de conduită judiciară de la Bangalore (Bangalore Principles of Judicial Conduct), aplicabile pe plan mondial (a se vedea Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct, www.unodc.org, p. 36: „*The movement back and forth between high-level executive and legislative positions and the judiciary promotes the very kind of blurring of functions that the concept of separation of powers intends to avoid.*”).

cc) Mai ales practicile informale par să fie uneori arbitrare. În timp ce instanțele sunt în exterior garanții absenței arbitrariului, judecătorii sunt expuși, de asemenea ca urmare a practicilor informale, riscului arbitrariului și decizionismului administrativ. Dacă, în perioada recentă, ca urmare a unei conștientizări crescânde a problemei, au fost introduse așa-numite „proceduri de exprimare a interesului” („Interessenbekundungsverfahren”), astfel cum s-a întâmplat recent în landul Turingia, de exemplu în ceea ce privește detașările și verificările la instanțele superioare, lipsește până în prezent accesul la justiție, cu alte cuvinte posibilitatea invocării în instanță.

dd) Toate acestea deschid puterii executive posibilitatea de a influența în mod nepermis puterea jurisdicțională. Între acestea se numără de asemenea influențele indirecte, subtile și psihologice. Există pericolul real al „răsplătirii” sau „pedepsirii” unui anumit comportament decizional (a se vedea BVerfG [Curtea Constituțională Federală], Ordonanța din 22 martie 2018, 2 BvR 780/16, [omissis], punctele 57, 59).

ee) Interferența strânsă a justiției germane cu puterea executivă, ierarhizarea și dependența instituțională a acesteia decurg din principiul statului autoritar german din secolul 19 și din principiul conducătorului („Führerprinzip”) al național-socialiștilor - o umbră lungă a trecutului. Totalitatea instituțiilor judiciare germane au la bază așa-numitul model al președintelui (pervertit chiar, în perioada național-socialistă, ca utilizare abuzivă în sensul unui transfer al „Führerprinzip” asupra instanțelor [omissis]).

Influența mare a puterii executive asupra deciziilor în materie de personal ale justiției nu aparține culturii juridice germane. Structura justiției care își are originea într-o epocă predemocratică nu opune suficiente obstacole unei instrumentalizări politice. Lipsește o *constitutional resilience* [omissis]. **[OR 9]**

ff) Interdependența nu numai informală, ci și instituțională a puterilor din landul Turingia poate fi dedusă, în esență, din următoarele norme:

Articolul 89 alineatul 2 din Constituția landului Turingia (Thüringer Verfassung) prevede: Ministrul justiției decide cu privire la angajarea provizorie a judecătorilor, iar cu privire la numirea pe viață a acestora decide cu acordul comitetului de selecție a judecătorilor. Potrivit articolului 89 alineatul 4 din Constituția landului Turingia, organizarea detaliată urmează a fi decisă prin lege.

Astfel, articolul 3 alineatul 1 din Legea privind judecătorii și procurorii din landul Turingia (denumită în continuare „ThürRiStAG”) prevede că ministrul responsabil al justiției numește și demite judecătorii și procurorii. Conform articolului 3 alineatul 2 din ThürRiStAG, ministerul responsabil de justiție este autoritatea supremă de control în sensul acestei legi în ceea ce privește judecătorii și procurorii; potrivit articolului 3 alineatul 3 din ThürRiStAG, ministrul responsabil al justiției este de asemenea membru în comitetul de selecție a judecătorilor.

În ceea ce privește promovarea în funcție, decide, în calitate de autoritate supremă de control, atât în ceea ce privește procedura, cât și rezultatul – în mod definitiv și obligatoriu în ultimă instanță – de asemenea ministrul responsabil de justiție, astfel cum rezultă din articolele 3 și 63 din ThürRiStAG. Conform articolului 63 alineatul 3 a treia teză din ThürRiStAG, la promovarea în funcție, în cazul unui dezacord între comitetul de selecție a judecătorilor și ministrul justiției, ministrul poate propune din nou un candidat sau poate scoate din nou postul la concurs („drept de veto”).

În continuare, normele landului privind punerea în aplicare a organizării jurisdicționale cuprind anumite reglementări care ilustrează interferența puterii judecătorești și executive și întinderea puterilor executivului. Potrivit articolului 3 din Legea privind punerea în aplicare a legii privind organizarea jurisdicțională (denumită în continuare „AGGVG”), ministerul responsabil pentru justiție stabilește numărul de camere și de secții ale instanțelor de judecată. De exemplu, în ceea ce privește contenciosul administrativ, norme cu un conținut corespunzător se găsesc la articolul 1 alineatul 4 și la articolul 2 din Legea privind punerea în aplicare a legii privind Codul de procedură administrativă (denumită în continuare „AGVwGO”). La aceste se adaugă controlul administrativ. Potrivit articolului 10 alineatul 1 din AGGVG, controlul administrativ este exercitat de:

1. ministrul responsabil pentru justiție, în ceea ce privește instanțele ordinare și parchetele landului;
2. președintele Oberlandesgericht (Tribunalul Regional Superior) și președintele Landgericht (Tribunalul Regional), în ceea ce privește instanțele din districtul acestuia.

În această privință, președinții înșiși se supun controlului administrativ [*omissis*].

gg) Precum căile de atac disponibile, drepturile de participare și de codecizie ale magistraților din landul Turingia nu sunt un corectiv suficient. Pe de o parte, **[OR 10]** reprezentanților magistraților li se conferă numai într-o măsură limitată

codecizie deplină, astfel cum prevede articolul 40 din ThürRiStAG; codecizia nu corespunde nici pe departe aceleia a funcționarilor publici ai landului.

Pe de altă parte, există obstacole importante în ceea ce privește căile de atac care pot fi avute în vedere în cazul unor atingeri aduse independenței magistraților. Sesizarea tribunalului disciplinar al magistraților reprezintă o dificultate considerabilă, având uneori consecințe profesionale și sociale ridicate. Nu trebuie să se ignore faptul că o cale de atac se îndreaptă, de regulă, împotriva măsurilor superiorilor ierarhici, cu alte cuvinte ale președinților instanțelor, în sarcina cărora se află sistemul de evaluare a personalului și cărora le revine astfel „controlul” promovărilor și al domeniilor de competență. În plus, în landul Turingia, o acțiune în fața tribunalului disciplinar al magistraților este precedată de o lungă procedură de reclamație, care este de competența puterii executive.

d) Aceste deficiențe pot determina publicului îndoieli legitime că instanțele germane sunt protejate suficient de intervenții sau de presiuni din exterior, în special din partea puterii executive. Mai mult, pot apărea îndoieli legitime că instanțele nu sunt sensibile în raport cu influențe directe sau indirecte din exterior. În sfârșit, există pericolul unei aplicări determinate de interese a dreptului, cu alte cuvinte al unei lipse a neutralității în legătură cu interesele contrare ale părților (a se vedea, în legătură cu aceste criterii, Hotărârea Curții din 19 noiembrie 2019 în cauzele conexe C- 585/18, C- 624/18 și C- 625/18, EU:C:2019:982).

e) Principiul separării puterii executive de puterea judecătorească este subliniat de asemenea în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg. Astfel, aceasta a exprimat recent îndoieli în ceea ce privește independența și imparțialitatea secției notariale înființate la Oberlandesgericht Celle (Tribunalul Regional Superior din Celle) (CEDO, Hotărârea nr. 29295/16 din 30 ianuarie 2020 [omissis]). Faptul că judecătorii acestei secții sunt supuși autorității administrative a președintelui Tribunalului Regional Superior în privința carierei lor și a potențialelor proceduri disciplinare formulate împotriva lor este de natură să creeze solicitantului temeri justificate.

f) Verwaltungsgericht Wiesbaden (Tribunalul Administrativ din Wiesbaden) vizează, din punct de vedere practic, procedurile în fața instanțelor administrative, la care ministerul respectiv al justiției participă în calitate de parte sau de intervenient, precum în cazul unor litigii ale funcționarilor publici sau al unui litigiu între [candidați] concurenți.

Instanțele civile decid adesea în proceduri la care participă propriul land federal sau Republica Federală Germania. Acestea privesc, de exemplu, mari proiecte de construcții sau răspunderea statului. În astfel de cazuri, se ridică problema dacă instanțele, în temeiul independenței lor instituționale față de executiv, în calitate de parte sau de participant la litigiu, au calitatea necesară de „terț” neutru (cu privire la această cerință importantă privind independența, a se vedea printre altele Hotărârea Curții din 9 octombrie 2014, C-222/13, punctul 29, și Hotărârea Curții din 22 decembrie 2010, [OR 11] C-517/09, punctul 38).

Numai o „desprindere” a justiției din lanțurile puterii executive, astfel cum a avut loc deja în numeroase alte state membre, așadar crearea unor structuri judiciare autonome, suficient de dotate din punct de vedere financiar și cu puține niveluri ierarhice, poate asigura în continuare calitatea ridicată a jurisprudenței germane și o bună judecată (*good judging*), ca o condiție pentru a asigura încrederea în justiție.

2. Dreptul de a iniția o procedură preliminară în temeiul articolului 267 TFUE și interpretarea articolului 19 alineatul (1) a treia teză TUE și a articolului 47 al doilea paragraf din cartă, solicitată Curții, sunt relevante pentru soluționarea cauzei, iar nu de natură ipotetică. Acestea sunt strâns și inseparabil legate de procedura principală și de situația concretă a instanței de trimitere (a se vedea Hotărârea Curții din 27 februarie 2018, C-64/16, punctul 19 și următoarele). Sunt relevante, în special, următoarele împrejurări de fapt și de drept:

a) În litigiul principal, Tribunalul – în calitate de instanță a Uniunii – trebuie să decidă cu privire la aplicarea și interpretarea dreptului Uniunii, în speță a dreptului european privind înmatricularea având în vedere principiul efectivității din dreptul Uniunii și drepturile fundamentale europene, consacrate de asemenea la articolul 19 TUE și la articolul 47 din cartă. Procedura principală prezintă o strânsă legătură cu dreptul Uniunii.

b) În acest context, se pune problema de drept procedural privind existența unui drept de a iniția o procedură preliminară și condițiile existenței unui astfel de drept. Curtea de Justiție este considerată competentă și autorizată să indice instanței naționale elementele de drept al Uniunii care pot contribui la soluționarea unei probleme privind dreptul de a iniția o procedură preliminară (Hotărârea din 19 noiembrie 2019, C-585/18 ș. a., punctul 100). Dacă Curtea de Justiție este competentă și are dreptul de a clarifica întrebări preliminare referitoare la interpretarea unor dispoziții procedurale din dreptul Uniunii pe care instanța de trimitere în cauză ar fi obligată să le aplice pentru a pronunța o hotărâre (Hotărârea din 26 martie 2020, C-558/18 ș. a., punctul 50), atunci acest lucru ar trebui să fie valabil *a fortiori* în ceea ce privește problemele referitoare la calitățile necesare ale instanței de trimitere.

c) Există, în continuare, o legătură strânsă și inseparabilă între întrebările preliminare referitoare la „scandalul Diesel” și statutul instanței de trimitere. Statul deține o participație semnificativă la pârâtă. Ținând seama de interesele economice și de politică a pieței muncii asociate cu industria auto germană, tocmai în perioada pandemiei și având în vedere numărul mare de proceduri, presiunea asupra instanțelor este extraordinar de mare. De asemenea, s-a observat că instanțele civile apropiate de pârâtă – spre deosebire de [OR 12] marea majoritate a instanțelor germane de grad inferior de jurisdicție și, în prezent, de Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) – au respins acțiunile formulate împotriva pârâtei.

d) În plus, o importanță deosebită o are o scrisoare a președintelui Oberlandesgericht Dresden (Tribunalul Regional Superior din Dresda) din 9 aprilie 2020 [omissis]. Această scrisoare adresată tuturor președinților tribunalelor regionale superioare germane a fost distribuită și difuzată în instanțele din landul Turingia, ajungând inclusiv la judecătorul unic al instanței de trimitere.

Îndemnul de a examina dacă tratarea și soluționarea în continuare a procedurii Diesel pot fi „amânate” este de natură să exercite o influență directă. Această observație este cu atât mai valabilă în ceea ce privește poziția, exprimată în mod clar în scrisoare, de respingere a „*posibilității rambursării integrale a prețului de achiziție, fără nicio deducere pentru utilizarea – chiar pe o durată de mai mulți ani – a autovehiculului*”. Tocmai acesta este și obiectul primei întrebări preliminare.

e) La aceasta se adaugă o poziție din ce în ce mai critică în privința trimiterilor preliminare, în Germania, în orice caz, în măsura în care sunt în discuție cererile adresate de instanțele de grad inferior de jurisdicție, care merge până la propuneri de limitare a dreptului instanțelor de grad inferior de jurisdicție de a iniția o procedură de trimitere preliminară. Astfel, vicepreședintele aflat la sfârșit de mandat al Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală), Ferdinand Kirchhof, a susținut opinia potrivit căreia competența instanțelor de grad inferior de jurisdicție de a iniția o procedură preliminară favorizează eludarea instanțelor de grad superior și tinde la fragmentarea jurisprudenței [omissis].

Toate acestea pot face ca instanțele de grad inferior de jurisdicție din Germania să fie oprite de la inițierea unor proceduri de trimitere preliminară (referitor la dreptul nelimitat și nelimitabil de a iniția o trimitere preliminară, a se vedea Hotărârea Curții din 26 martie 2020, C-558/18 și C-563/18, punctul 55 și următoarele).

[omissis]